

До
Членовете на Научно жури
СА „Д. А. Ценов“
Катедра „Финанси и кредит“

СТАНОВИЩЕ

на член на научно жури, определено със Заповед № 877/ 30.09.2019 г.
на Ректора на СА „Д. А. Ценов“ – Свищов
относно дисертационен труд за присъждане на ОНС „доктор“

Автор на становището: доц. д-р Ваня Денчева Цонкова, катедра „Финанси и счетоводство“, ВТУ „Св. св. Кирил и Методий“, научна специалност „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка“

Автор на дисертационния труд: докторант Радослав Петков Къновски, D03021466, по докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка (финанси)“

Тема на дисертационния труд: „Депозитите на домакинствата в банковата система: факторни въздействия и тенденции“

Научен ръководител: проф. д-р Теодора Димитрова

I. Общо представяне на дисертационния труд

1. Предмет

Като обект на изследване докторантът определя „банковата система на Р България за периода 2007 – 2017 година“, а за предмет – „банковите депозити на домакинствата“. На тази основа са формулирани целта, изследователските задачи и тезата на дисертационния труд. Той е фокусиран върху анализа на факторните влияния, тенденциите на развитие и структурните изменения при депозитите на домакинствата в банковата система на Р България за периода 2007 – 2017 г.

2. Обем

Дисертацията е в обем от 226 стандартни страници (без приложенията) и се състои от увод, три глави, заключение, библиографска справка. Включени са и шест приложения.

3. Структура

Структурата на дисертационния труд е подчинена на поставената цел и задачи.

В увода, на фона на обосноваване значимостта на сектор „Домакинства“ за икономиката и банковата система и интереса на икономическата наука към тях, се дефинират обектът, предметът, целта, задачите и отстояваната теза на изследването, както и се представя използваната методология.

Първа глава е с теоретическа насоченост и е посветена на домакинствата като обект на изследване. В нея докторантът стегнато и прецизно представя възгледите за домакинствата в икономическата теория от Ксенофонт до съвременните школи, анализира функциите на домакинствата и дефинициите в някои закони, като достига до заключението, че на съвременния

етап са налице сериозни разминавания между домакинството и традиционното семейство. По-нататък Радослав Къновски аргументира значението на домакинствата чрез взаимодействието им с останалите сектори в съвременната национална икономика. В останалите два параграфа на първа глава се акцентира върху същността, ролята и структурата на домакинските бюджети, като съществено внимание е отделено на дохода и неговото разпределение за потребление и спестяване от гледна точка на някои икономически школи. Успоредно с прочита на теоретичните постановки, докторантът анализира и структурата на доходите и разходите на домакинствата у нас и прави обобщаващия извод, че „по-голямата част от домакинствата в България използват почти целия получен доход за потребление...” (с. 61).

Във **втора глава** се проследяват възгледите за спестяванията на домакинствата и тяхната роля в икономиката. Докторантът систематизира видовете спестявания, след което прецизира същността и видовете депозити в банките. В последния параграф на тази глава, въз основа на информация от БНБ, се анализират мястото, структурата и изменението на депозитите на домакинствата в България за периода 2007 – 2017 г.

Трета глава е с ясно изразен емпирико-изследователски характер. В нея първо се отделя място на инструменталната рамка на изследването. Извършен е корелационен и регресионен анализ на факторите, влияещи върху депозитите на домакинствата в банковата система в България. Най-съществено внимание е обърнато на изследването на тенденциите на развитие и структурните изменения в депозитите, групирани по размер, валути, видове.

В **заклучението** се обобщават изводите от извършеното теоретико-емпирично изследване.

4. Литература

Докторантът е използвал 157 източника на български и английски език, свързани с теоретико-методологическите основи на дисертационния труд и включващи приносите на наши и чужди изследователи.

5. Приложения

В дисертацията са включени 5 приложения (едно от отбелязаните приложения на стр. 233 липсва), свързани с междинни резултати от изчисленията. В изложението се съдържат множество таблици и фигури, допълнително онагледяващи събраната информация и резултатите от изследванията.

II. Преценка на формата и съдържанието на дисертационния труд

1. Преценка на актуалността и разработеността на изследвания в дисертацията научен проблем

Дисертационният труд е посветен на актуална и значима тема – независимо от разнообразието от финансови инструменти, най-голямо място в портфейлите на домакинствата у нас заемат банковите депозити. Докторантът, използвайки специализираните си знания и умения в областта на финансите и проучвайки изследванията на чуждестранни и наши автори в областта на персоналните финанси, се заема със задачата да изследва тенденциите в развитието на депозитите на домакинствата в България и факторите, влияещи върху тях, използвайки периода 2007 – 2017 г.

Радослав Къновски добросъвестно откроява приноса на българските икономисти, изследвали структурата и измененията на банковите депозити, но по собствен начин анализира факторните въздействия и структурните изменения по размер, валути и видове.

2. Мнение за езика, обема и инструментариума на дисертационния труд

Дисертационният труд се отличава с прецизното използване на научната терминология. На места се откриват известни несъвършенства в стила на изразяване.

Литературните източници са цитирани коректно и съобразно установените изисквания при спазване правилата на научната етика. Приложените научни методи за анализ на данни свидетелстват за добри умения и компетенции в областта на статистиката и иконометрията, както и за работа със специализиран софтуер.

В дисертацията се откроява авторовото присъствие при задълбоченото и прецизно представяне на теоретичните постановки, при посочване на актуалното състояние на проблема в България чрез тълкуване на емпиричните данни, при избора на подходяща методология за изследване, при интерпретацията и обобщаването на получените резултати.

Структурата и съдържанието на дисертацията съответстват на формулираната изследователска теза и следват поставената цел и изследователски задачи.

3. Мнение доколко авторефератът отразява точно и пълно труда

В автореферата присъстват задължителните елементи: обща характеристика; основно съдържание на дисертационния труд (и синтезирано изложение); насоки за бъдещи изследвания; справка за научните и научно-приложните приноси; списък с публикациите на докторанта; декларация за оригиналност и достоверност.

Авторефератът отразява достоверно структурата, логиката и съдържанието на труда.

Пряко свързани с темата на дисертацията са три публикации, от които: две статии и един научен доклад.

III. Научни и научно-приложни приноси на дисертационния труд

Авторът формулира шест приноса, които коректно изразяват реалните качества на дисертационния труд. Моето виждане за достойнствата на работата е следното.

Първо, в нея задълбочено и фокусирано се представят научните постижения, свързани с естеството и ролята на домакинствата, с формирането на домакинските бюджети и разпределянето на дохода, със същността и ролята на спестяванията. По този начин, както и чрез позоваване на дефинициите в действащите закони и състоянието у нас, докторантът извежда собствена работна дефиниция на понятието „домакинство“, „домакински бюджети“ и „депозити на домакинствата“.

Второ, след предварителен анализ докторантът се насочва към изследване влиянието на 15 фактора върху депозитите на домакинствата, принадлежащи към групите на макроикономическите, социално-икономическите и факторите от банковата система. В резултат на това е представен иконометричен модел, изразяващ връзката между определени фактори и депозитите на домакинствата в българската банкова система.

Трето, чрез съответни статистически методи докторантът прави изследване на динамиката и структурните изменения на депозитите на домакинствата в банковата система на страната, като ги разграничава по големина, валути, видове. Така той достига до определени заключения, имащи пряка връзка с поставената теза в уводната част.

С тези свои качества дисертацията на Радослав Къновски допринася за обогатяване на изследванията, свързани с динамиката и особеностите на депозитите в българските банки, както и очертава нови възможности за проучване на факторите, влияещи върху депозитната база.

IV. Критични бележки и въпроси по дисертационния труд

В своя труд докторантът е приложил подходящ статистически и иконометричен инструментариум. Изложението в отделните глави е показателно за задълбоченото познаване и интерпретиране на икономическите теории и обосноваването им при настоящите условия у нас. Все пак, въпреки достойнствата на труда, считам за необходимо посочването на следните бележки.

- Емпирико-изследователската част би спечелила с по-голяма прецизност и последователност при прилагането на статистическия инструментариум, както и с по-задълбочено тълкуване на получените резултати. По-конкретно например, на с. 140 се извеждат 6 от 15 фактора с най-силно влияние върху депозитите, след което на с. 141 се съставя регресионен модел с други 4. Както в края на този параграф (параграф 2), така и в следващия интерпретацията е по-скоро обща, отколкото свързана с икономическите и финансовите закономерности и проблеми.
- В този дух ми е и бележката към глава втора, където се изследва и връзката между пасивите в банковата система и депозитите на домакинствата. Необходимо е по-голяма прецизност при обяснението на регресионното уравнение и построяването на графиките за трите групи банки в банковата ни система (с. 112, 116, 119, 122).

Въпросите ми към докторанта са провокирани от обяснимата липса на 2018 г. при анализа, както и периода на нулеви лихви по депозитите. Данните на БНБ за депозитите за 2018 г. са вече факт, както и тези за първата половина на 2019 г. Може ли докторантът да очертае някои специфики в тенденциите и разпределението на депозитите през този период? Наблюдава ли се по-съществен интерес към диверсификацията на портфейлите на домакинствата извън банковата система и в какви насоки и мащаби?

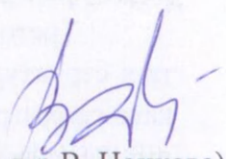
V. Обобщена оценка на дисертационния труд и заключение

Представеният дисертационен труд отговаря на изискванията на националната и университетската нормативна уредба в СА „Д. А. Ценов“. Чрез него авторът показва високо ниво на общоикономическа и финансова теоретична подготовка, познаване на статистико-иконометричния инструментариум и компетенции за неговото прилагане при изследване на икономическите процеси. Налице са необходимата актуалност и значимост на разработвания проблем, добросъвестност при представяне на идеите и реална практическа стойност на представения иконометричен модел. Идеите и резултатите от проведените изследвания са популяризираны чрез няколко публикации и участие в научни форуми.

Всичко това ми дава основание да дам положителна оценка на дисертационния труд и да предложа на уважаемите членове на Научното жури да гласуват за присъждане на образователната и научна степен „доктор“ по докторска програма „Финанси, парично обръщение, кредит и застраховка (финанси)“ на докторант Радослав Петков Къновски.

17.10.2019 г.,
Велико Търново

Изготвил становището:

(доц. д-р В. Цонкова)